

1 april 2025

Yttrande över remiss "Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd", SOU 2024:56

Inledning

Då vi har haft en expert i utredningen utgår vårt yttrande inte bara från vad vi har läst i betänkandet utan också utifrån vad vi har tagit del av under utredningens arbete.

Utredaren har genomgående under utredningen relativiserat djurskyddsfrågorna och har inte i någon nämnvärd uppfattning analyserat sina förslag utifrån djurskyddslagens förarbete och paragrafer. Utredaren har inte heller haft tillräcklig granskande inställning till forskningsrapporter eller forskningssammanställningar, utan har till exempel ansett att forskning som vare sig är publicerad eller granskad är gedigen och hon har delvis byggt sina slutsatser på dessa. Forskningssammanställningar som utredaren har låtit göra har inte heller granskats och i visst fall inte ens delats bland experterna. Utredaren har inte heller lyssnat på inspel som experter gjort under utredningens gång. Utredaren har haft en ovanlig inställning till rapporter från europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) m fl, från vilka hon dragit ut kritiska inställningar ur sitt sammanhang och inte tagit med väsentliga slutsatser.

Enligt vår uppfattning håller inte utredningens betänkande den nivå som krävs för att man ska kunna använda det som underlag till riksdags- eller regeringsbeslut. Vi väljer dock att ge utförliga synpunkter och en rad egna förslag i vårt remissyttrande.

Sammanfattning

I vårt remissyttrande:

- Avstyrker vi utredarens författningsförslag vad det gäller virtuella stängsel och att kor som hålls i lösdrift ska kunna hållas inomhus året runt. Det saknas underlag för dessa förslag och det underlag som utredaren redovisar är mycket bristfälligt.
- Redovisar vi varför det inte är troligt att djurvälferdsersättning ska kunna betalas ut till de bönder som även efter en eventuell förordningsändring håller sina kor utomhus. EU-regelverket slår fast att djurvälferdsersättning endast kan betalas ut till åtgärder som förbättrar djurvälferden (och som ska mätas) och att det ej kan ske till sådant som är lagkrav eller praxis. Att ha kor på bete är praxis. Man kan inte heller ändra i en förordning med motiveringen att det kan ske med bibehållet djurskydd och sedan gå till EU-kommissionen och hävda att om man betalar ut stöd till den åtgärden man tog bor så förbättras djurvälferden. Här begår de som tror detta en rejäl tankevrurpa.
- Redovisar vi ett antal områden där djurvälferdsersättning kan utbetalas för och som skulle innebära såväl stärkt konkurrenskraft som bättre djurvälferd. Vi redovisar sådana förslag inom mjölkproduktionen och andra produktioner.
- Redovisar vi områden som primärproducenterna bör ges ersättning för. Ett angeläget område är utfasning av hållande av kor i uppbyggda system. Ett annat är att anpassa stallar till de krav som klimatförändringarna innebär nu och framöver.
- Föreslår vi att regeringen ska se över om Sverige har införlivat animaliedirektivet vad det gäller att tamdjur ska skyddas mot rovdjur samt föreslår ett antal åtgärder inom ramen för samexistens, bland annat olika former för hur tamdjur kan skyddas och ersättning för dessa. Samexistens är viktigt för såväl välfärden för de djur som hålls i fångenskap som för den biologiska mångfalden och välfärden för de

vilda djuren. Samexistens är dessutom avgörande för en hållbar konkurrenskraft.

- Föreslår vi nya samverkansformer med marknadens aktörer och politiken samt att regeringen bör inrätta ett djuretiskt råd liknande det som Norge har infört. Vi föreslår också att landsbygdsministern bör inrätta ett dialogorgan direkt mot primärproducenter, för att departementet på så vis bättre kan fånga upp vad som händer och vad som krävs på gårdsnivå.
- För vi fram att inga nya administrativa bördor bör läggas på Jordbruksverket utan att befintliga tas bort i samma omfattning. Vi föreslår också ytterligare medel så att Jordbruksverket bättre kan utföra sina uppdrag inom djurskyddsområdet, t ex hålla sin föreskriftsserie uppdaterad.
- Ger vi förslag på hur Sverige kan stärka sin export av livsmedel.
- Ger vi förslag på hur Sverige kan stärka primärproducenterna på den inhemska marknaden.
- Ger vi förslag på att resurser bör läggas på konsumentforskning och hur man, utifrån forskning som skett i andra länder, kan stärka konsumenternas möjligheter att göra medvetna val.
- Ger vi förslag på hur Sverige kan stärka sitt arbete med djurvälfrågor, inkluderande djurvälfrågorforskning.
- Ger vi ett stort antal förslag om vad Sverige kan göra för ytterligare insatser då det gäller bättre djurskydd på global och regional nivå.
- Redovisar vi ett antal andra förslag och åtgärder.

Utredarens författningsförslag

Vi avstyrker båda förslagen på likartad grund. Det saknas väsentligt underlag för att kunna fatta beslut. Då det gäller virtuella stängsel delar vi den uppfattning som Jordbruksverkets expert i utredningen redovisat i sitt

särskilda yttrande om att ytterligare forskning krävs innan beslut kan fattas. Då det gäller undantag från beteskrav för de mjölkkor som hålls i lösdrift anser vi att forskningsläget klart visar djurvälståndsfördelarna med att kor får vistas på bete. Vi anser dessutom att utredaren inte tillräckligt tagit in att lösdrifterna i Sverige varierar vad det gäller djurvälstånd.

Övriga förslag från utredaren

Utveckla djurskyddsföreskrifterna, djurskyddsrapportering och mäta hållbarhet på gårdsnivå

Vi delar inte utredarens uppfattning att Jordbruksverket ska få ett uppdrag med det innehåll som utredaren föreslår. Jordbruksverket har redan i sin instruktion (2009:1464, §5) ett väl formulerat uppdrag då det gäller föreskrifter. Att ge ytterligare uppdrag på området till Jordbruksverket ökar den administrativa bördan på verket. Utredarens förslag är dessutom svåra att förstå, vilket kan ha sin grund i att hon inte har analyserat Jordbruksverkets arbete med föreskrifter idag. Det finns t ex inget självändamål med ett minskat antal bestämmelser på djurskyddsområdet. Som Jordbruksverkets representant väl visat under utredningen så kan en sådan ensidig inriktning försvåra för lantbrukarna, göra regelverket otydligt samt påverka konkurrenskraften negativt. Vi vill i det här sammanhanget påpeka att vi sällan hör att det är reglerna inom djurskyddsområdet som upplevs tunga när vi träffar bönder, utan att det i första hand gäller andra områden.

Vi gör också den bedömningen att Jordbruksverket arbetar för att möjliggöra flexibilitet. Utredaren har inte analyserat verkets arbete. Under utredningens gång har hon till exempel inte kunnat ge några exempel på motsatsen.

Vi anser också att utredarens resonemang om målstyrning är mycket bristfälligt. Resurskrav är viktiga för det förebyggande djurskyddsarbetet, vilket utredaren inte tagit till sig. Målstyrning kan fungera endast om det kan kombineras med regler som garanterar det förebyggande perspektivet. Vi vill i sammanhanget berätta att när vi träffar lantbrukare sällan hör att Jordbruksverket är stelbent och inte arbetar för att hitta flexibla lösningar.

Däremot vill vi fästa regeringens uppmärksamhet vid att Jordbruksverket och även det vetenskapliga rådet vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) saknar resurser för att kunna hålla föreskriftsserien uppdaterad. Det finns föreskrifter som inte har uppdaterats på väldigt lång tid, som näppeligen lever upp till den nya djurskyddslagens paragrafer. Det är ett problem som regeringen bör lägga stor vikt vid, och inte ge Jordbruksverket ytterligare uppdrag som till stor del är parallella mot vad verket redan har fått i sin instruktion etc.

Vi anser också att regeringen ska ge förutsättningar för att utveckla sitt arbete med sin årliga rapport om djurskyddskontrollerna. I andra länder, till exempel Danmark, innehåller motsvarande rapporter även en beskrivande och analyserande del av befintliga djurvälfärdsbrister och förslag på åtgärder. En sådan möjlighet för Jordbruksverket anser vi även ligger i linje och är viktigt i Jordbruksverket för att nå målen i sin djurskyddstrategi. Vi kan ta ett exempel som skulle behöva sådan analys och åtgärdsprogram; Djurvälörden för mjölkarna. Utvecklingen har gått mot att allt fler kor måste tas ut ur produktionen på grund av att de lider och att det är en negativ utveckling inom andra djurvälståndsparmetrar. En utvidgad djurskyddsrapport från Jordbruksverket skulle kunna innehålla en analys av detta och ett åtgärdsprogram. Vi tror, vilket har stöd i forskningssammanställningar i andra länder, att de negativa siffrorna beror på att aveln mot ökad produktion har drivits förbi den gräns för vad som egentligen är biologiskt och anatomiskt möjligt/önskvärt. Från enskilda mjölkbönder vi har kontakt med i Sverige möts vi ofta av att om de skulle ha så negativa siffror som snittet ligger på så skulle de inte kunna ha den lönsamhet de har idag. Detsamma hör vi från enskilda grisuppfödare vad det gäller späddgrisdödligheten. De säger att om de skulle ha så hög siffra som snittet ligger på skulle deras lönsamhet påverkas negativt.

Vi anser vidare att Jordbruksverket ska ges möjlighet att följa lönsamheten på gårdsnivå. Vi vet att den varierar och vi vet också att djurens välfärd varierar samt att det är en av orsakerna till att lönsamheten på gårdsnivå varierar. Lönsamhet måste även mätas på gårdsnivå och det är slutsatser från sådan mätning som kan bidra till såväl konkurrenskraft som gott djurskydd. Vi lät till exempel för ett tiotal år sedan en forskargrupp i Holland göra en komparativ jämförelse mellan mjölkgårdar i Sverige, Danmark och

Holland. Undersökningen visade att det var dyra foderkostnader och höga byggkostnader som riskerade konkurrenskraften och lönsamheten för mjölkgårdar i Sverige, inte beteskravet. En av slutsatserna som forskargruppen drog var att det var fullt möjligt att ha god lönsamhet med betesdrift. De konstaterade för övrigt att det fanns en misstro mot detta bland mjölkbönder, men att den inte hade stöd när de tittade på de ekonomiska siffrorna på gårdsnivå.

Mjölkkor i lösdrift undantas från beteskravet

Vi delar inte utredarens förslag om att mjölkkor i lösdrift ska undantas från beteskravet. Utredaren levererar inte någon övertygande argumentation utifrån djurskyddslagens paragrafer och utredaren har inte tagit till sig inspel från experter och slutsatser som bland annat EFSA och Jordbruksverket dragit.

Som de ledande djurvälståndsforskarna i Sverige slagit fast, bland annat i en artikel i DN samt i en debattartikel i SvD och som även EFSA slagit fast så är bete viktigt för kor. Vi har för övrigt spelat in de vetenskapliga artiklar som djurskyddsforskarna pekade på i DN till utredaren. Vi anser inte att hållning i lösdrift kan ersätta betet. Däremot anser vi att regeringen måste vidta åtgärder för att fasa ut system med fastbundna kor. Under tidigare år har det funnits åsiktsskillnader mellan näringen och djurskyddsorganisationerna vad det gäller system med uppbundna kor. Naringen har hävdat att kor i dessa system har tillräckligt hög djurvälstånd medan djurskyddsorganisationerna m fl hävdat annat. Nu verkar det dock som vi har närmast varandra och att näringen också anser att system med uppbundna kor är otillräckliga. Det faktum att cirka 20 % av mjölkorna står i sådana system kommer också att påverka konkurrenskraften än mer negativt inte minst nu när Danmark kommer att avveckla sina system med uppbundna kor. Det är viktigt att Sverige gör detsamma. Regeringen bör därför avsätta pengar för detta.

Vad det gäller hur kor ska hållas hör vi allt oftare att bönderna vet bäst. Vi vill utmana det mantrat genom att slå fast att bönderna faktiskt tycker olika. Vi har träffat bönder som har samma uppfattning som vi i betesfrågan. Vi har även träffat bönder som visar siffrorna i Ko-Kontrollen och förfäras av att de har kollegor som har så dåliga siffror. Detsamma gäller för övrigt inom

grisproduktionen. Där träffar vi bönder som förfäras över att de har kollegor som har så hög späddgrisdödlighet, för att ta ett exempel. De som vi träffar hävdar dessutom att deras betydligt bättre siffror innebär konkurrensfördelar. När man bedömer effekten av djurskyddsregler, särskilt de finansiella, så måste man titta på gårdsnivå. Det har inte utredaren gjort, trots att vi har påpekat det. Det finns bönder som säger att det faktum att de har sina kor ute längre än betesreglerna innebär ekonomiska fördelar för dem eftersom deras kor är friskare och de inte behöver tas ut i produktionen lika tidigt. Vår uppmaning till regeringen är därför, som vi nämnt tidigare i vårt yttrande, att införa möjligheter för Jordbruksverket att mäta djurvälstånd och lönsamhet på gårdsnivå och belysa vad variationerna beror på och lyfta fram sådana åtgärder som vissa bönder har genomfört och sprida dem till andra.

Den svenska mjölkproduktionen bör stödjas genom införande av djurvälståndssättning till dem som har sina kor ute längre under betestiden än vad reglerna säger. Djurvälståndssättning bör också införas för dem som har sina kor ute efter betesperioden. Man kan också införa djurvälståndssättning till dem som har en sammanhållning av ko och kalv, vilket allt fler vill göra. Man skulle nog kunna införa djurvälståndssättning till dem som bygger lösdrifter som går utöver de bestämmelser som Jordbruksverket meddelat, som ger korna bättre välfärd under inomhussäsongen. Regeringen bör också beakta att hur korna hålls under inomhussäsongen är viktigt. I utredningen har vi fått ta del av beskrivningar från andra experter om hur djurvälstånden varierar beroende på att lösdriifterna ser olika ut. Vi har fått ta del av beskrivningar av hur vissa inte lever upp till tillräckliga möjligheter för kor att ha en god djurvälstånd, vilket naturligtvis påverkar konkurrenskraften negativt.

Regeringen bör också ta initiativ till ett möte med mejerierna och handeln samt med andra representanter, t ex från djurskyddsforskningen, djurskyddsorganisationer m fl för att se vad de kan göra för att förbättra lönsamheten inom svensk mjölkproduktionen. Politiken kan nämligen inte lösa allt utan det är viktigt med handlingsprogram där andra aktörer också är med och bidrar.

Regeringen bör också ta initiativ för att stärka den svenska ostmarknaden. Som regeringen är medveten om så är det inom ostsegmentet som Sverige har tappat mest. Det beror delvis på att Arla är dominerande på vår marknad och att de har bestämt att ost ska tillverkas i Danmark medan mjölkpulver ska tillverkas i Sverige. Det är så de globala jätteföretagen arbetar. Att starta upp ostproduktion i Sverige är inte lönsamt eftersom den i allt väsentligt skulle konkurrera med den man har i Danmark. Däremot verkar Sverige vara ämnat för produktion av mjölkpulver för export till länder som Kina, Bahrain osv. Och där finns det ingen efterfrågan på betesmjölk...Med utredarens förslag tror vi risken är stor att stora hangarer med kor kommer att förse mjölkpulveranläggningarna med mjölk. Vi känner redan till att mjölkbönder varit på studiebesök i andra länder för att titta på mjölkfabriker med runt 5 000 kor. Det vore en olycklig utveckling, såväl för Sverige som för resten av världen. Regeringen måste vidta åtgärder så att det inte blir fallet. Ett sätt skulle var att sätta ett tak för hur stora dessa djurfabriker får vara.

Avslutningsvis vill vi även peka på att Jordbruksverket länge har arbetat med att hitta flexibla möjligheter då det gäller betesdriften. Vid det senaste tillfället verket ändrade sina betesregler angav näringen att de var nöjda med reglerna. Frågan om att kor ska kunna hållas inomhus har till viss del sitt ursprung i att delar av näringen och vissa politiska partier felaktigt hävdade att djurvälferdsersättning ska kunna utbetalas till dem som håller kor på bete om lagkravet tas bort. Det hävdades bland annat i den debatt som var på Lantbrukarnas Riksförbunds (LRF) årsstämma då LRF fattade beslut om sitt ställningstagande. Vi kontaktas regelbundet av mjölkbönder som tror att det redan är klart att de ska få ersättning för att ha sina kor på bete om lagkravet tas bort. Detta är mycket olyckligt. Vi hör också i debatten att de andra medlemsstaterna i EU betalar ut ersättning till mjölkbönder som har sina kor på bete. Vi anser att regeringen bör kartlägga om så är fallet.

Vi anser i princip att viktiga ändringar som påverkar djurens välfärd bör i allt väsentligt bygga på rapporter från det vetenskapliga rådet vid SLU. Det är därför viktigt att det vetenskapliga rådet ges de resurser som krävs för det. Rådet infördes efter förslag från djurskyddslagsutredningen och motivet var just att ha ett råd som skulle ge stöd i föreskriftsarbete. Utredaren har som stöd för sin uppfattning att lösdrifter kan ersätta betesgång i princip lutat sig mot en litteratursammanställning som inte är granskad och hon har också

fört fram positiva ord, att den skulle vara gedigen, kring en annan litteraturstudie (den sk Oxfordstudien) som vare sig är granskad eller publicerad. Slutsatsen i den studien är för övrigt att den inte kan ligga till grund för förordningsändringar.

Djurskyddskravens påverkan på djurhälsan och läkemedelsanvändning

Vi anser att den frågeställning som utredaren har formulerat är allt för snäv och att resultatet blivit därefter. Det är dock viktigt att Sverige löpande analyserar detta och att man även tittar på hur djurskyddshälsan och läkemedelsanvändningen utvecklas och analyserar detta. En annan anledning till att vi ställer oss tveksamma till utredarens slutsatser är att den goda djurhälsan och det faktum att Sverige sätter in åtgärder för att djur ska hållas friska är att man i andra sammanhang brukar lyfta upp detta när jämförelser görs mellan tillväxten hos djur i olika länder.

Jämförelse och beräkningar av svenska djurskyddsbestämmelser

Vi har hittat ett antal fel i jämförelserna och vi anser att Jordbruksverket bör få resurser för att regelbundet kunna göra komparativa jämförelser. Det är viktigt inte minst inför den kommande revideringen av EU-reglerna på djurskyddsområdet.

Smittskydd

Vi är tveksamma till utredarens förslag om att även ersättning ska utgå till kycklinguppfödare. Den delen har inte analyserats.

Vi anser däremot inte att ersättningen till nötbesättningar ska ändras. Det är viktigt ur smittskyddssynpunkt att handeln mellan olika besättningar begränsas. Att ge ersättning till dem som köper in djur från fem eller fler besättningar måste, om ersättningsreglerna ska omfatta dessa, kombineras med säkerhetskrav ur smittskyddssynpunkt. Hur sådana krav bör ses ut bör i sådana fall utredas innan en eventuell ändring bör genomföras.

Villkorad läkemedelsanvändning, ViLA, utvecklas vidare i mjölk- och lammproduktionen

Vi ställer oss mycket tveksamma till utredarens förslag och anser att regeringen bör avvakta den studie som sker inom Växa Sverige innan beslut fattas. Vi har varit i kontakt med enskilda veterinärer som också uttryckt tveksamhet kring detta. Utredarens förslag är inte tillräckligt utredda för att de ska kunna genomföras.

Behåll men förenkla och förbättra förprovningen av djurstallar och koncentrera förprovningen till sex länsstyrelser

Vi delar utredarens synpunkt om att förprovningen är viktig och med anledning av det riksdagsinitiativ som tagits i frågan bör riksdagen meddelas att förprovningen ska behållas. Vi stödjer också att processen kring förprovning bör förenklas genom till exempel en ny ordning då det gäller standardiserade byggnader och inredningar.

Vi skulle dock gärna se att förprovningen också omfattade betesmark etc, dvs den yta som djuren kommer att vistas på utanför djurstallarna.

Vi är tveksamma till en centralisering till sex länsstyrelser. Utredaren har inte tittat på vilka effekter det kan få på de andra länsstyrelserna, vilket vi anser att man bör göra innan beslut om centralisering fattas.

Underlätta investeringar

Vi delar i allt väsentligt utredarens förslag om att underlätta investeringar. Det vi skulle vilja se en ökad underlättning kring är investeringar i lokala och småskaliga anläggningar. Det är viktigt att Sverige utvecklar mer produktion som inte är lika sårbar vid kriser och krig. En decentraliserad livsmedelsproduktion är avgörande för att vi ska kunna hantera kriser och situationer vid krig framöver. Det är också önskvärt av djurvälståndsskäl och av klimat- och miljöskäl.

Investeringar bör också underlättas för att klimatsäkra stallar. Vi vet redan idag att de klimatförändringar vi står inför kan innebära att dagens stallar riskerar att inte kunna användas ens under deras avskrivningstid. Det är därför viktigt att regeringen underlättar investeringar och förbättrar möjligheterna till ersättning för klimatsäkring. Det finns ett antal rapporter som tar upp detta, men regeringen bör intensifiera sitt arbete med att se till att vi har en livsmedelsproduktion på primärnivå som kommer att klara

kommande miljö- och klimatförändringar. Andra länder, t ex Danmark har tittat på detta.

Öka och förbättra ersättningarna

Vi delar i allt väsentligt utredarens förslag. Det är viktigt att fler möjligheter skapas inom ramen för gemensamma jordbrukspolitiken (CAP), till exempel att möjligheter skapas för att få ersättning för sådant som ingår i nationell lagstiftning.

Vi anser också att en större översyn bör göras över de möjligheter som finns idag för att betala ut djurvälferdsersättning till lantbrukare i Sverige. Som vi pekat på borde ersättning kunna utbetalas till de mjölkbönder som har sina kor ute längre än vad regelverket kräver under betesperioden samt för dem som har sina kor ute utanför betesperioden. Ersättning torde också kunna utgå till dem som har kor i lösdrifter som går utöver gällande regelverk och som innebär förbättrad djurvälferd. Djurvälferdsersättning bör också kunna utgå inom andra områden, till exempel till de grisuppfödare som vill gå över till immunokastrering samt till de grisuppfödare som vill införa åtgärder utöver lag som innebär en minskning av spädgrisdödligheten.

Vi anser vidare att det bör utredas om primärproducenterna kan ges ersättning för att införa hållbar elproduktion i form av sol- och vindenergi. Enligt uppgift till oss fanns det sådana möjligheter tidigare, men de ska ha tagits bort. Möjligheter att producera energi kommer dessutom vara särskilt viktig för att klara kris- och krigstider, vilket skulle stärka beredskapen.

Minskade viltskador, begränsning av vargstammen samt ökade ersättningar för rovdjursangrepp och stängsling

Som vi har anfört till utredaren är det tveksamt om Sverige har införlivat animaliedirektivets skrivningar om att tamdjur ska skyddas från rovdjursangrepp. Detta är något som regeringen bör analysera. Om så inte är fallet, bör ett införlivande ske snarast möjligt. Vi deltog med en expert i den förra djurskyddslagsutredningen, och vi vet att frågan inte var uppe där. Vi kan inte heller se i vare sig förarbetet till djurskyddslagen eller i lagens

paragrafer tar upp sådant som krävs för att animaliedirektivet kan anses vara införlivat.

Vi anser att frågor som rör begränsningar av rovdjur inte bör hanteras i den här utredningen utan av myndigheter som har regeringsuppdrag på området.

Vi avstyrker utredarens förslag om att skyddsjakt ska kunna utföras utan tillstånd från länsstyrelsen på hjort- och rådjur. Utredarens förslag tar inte hänsyn till klövviltet och deras behov. Vi anser att förslaget inte lever upp till Jaktlagen 4§ där det stadgas att det ska sörjas för viltet utifrån deras behov. Den här delen har inte utredaren analyserat. Jaktlagen slår fast att det måste finnas en acceptans för viltet och deras behov, vilket utredaren inte har beaktat.

Utredaren pekar på behovet av ersättningar vid rovdjursangrepp och för stängsling. Vi vill peka på att såväl Europaparlamentet, Jordbruksverket och andra tagit fram skrifter om olika möjligheter att skydda tamdjur från rovdjursangrepp. Regeringen bör ta fram ett paket kring detta som utgår från samexistens och utifrån animaliedirektivets krav. Ersättningsmöjligheter för att införa dessa bör också införas. I sammanhanget vill vi också peka på att vi från andra länder fått signaler om att de tycker det är märkligt att Sverige betalar ut ersättning för angrepp från rovdjur till sådana bönder som inte har infört åtgärder för att säkra sin produktion från rovdjursangrepp. Vi har bland annat fått höra att det snedvrider konkurrensen mellan medlemsstaterna och att Sverige måste införa animaliedirektivet.

Kontroller och administrativ börda

Vi delar det som utredaren för fram. Kontrollerna måste vara likartade och rättssäkra. De måste dessutom vara förutsägbara. Vad det gäller det sista så ser vi med oro på det som utredaren anfört i andra delar om målstyrda och flexibla regler. Vi tror i stället att en bättre väg att gå är att ha tydliga regler som är lätta att förstå och som i sin tur kan göra kontrollerna likvärdiga, rättssäkra och förutsägbara. Vi anser inte att utredaren utvecklat kopplingen mellan ett förändrat regelverk och kontrollerna, vilket är olyckligt.

I sammanhanget vill vi även lyfta en fråga rörande kontrollerna som vi lyft i många andra sammanhang, nämligen de hot och det våld som djurskyddskontrollanterna utsätts för. Det finns rapporter som visar att de tillhör en av de yrkesgrupper i samhället som utsätts för flest hot. Regeringen bör ta initiativ till en nollvision på området och ta fram en plan för det. Det är totalt oacceptabelt att kontrollanter utsätts för hot och våld.

Skapa nationell samverkansstruktur för ökad innovation

Vi har inget att invända mot utredarens förslag i denna del.

Höj anslagen och prioritera områden i forskningsutlysningar som stärker konkurrenskraften

Vi har inget att använda mot denna del annat än att vi anser att det är viktigt att det finns öronmärkta satsningar på forskning om djurvälstånd, att det är viktigt att satsningarna inte endast går till åtgärder som förbättrar djurhälsan och minskar läkemedelsanvändningen. Sverige bör ha som mål att vara ledande i världen inom djurvälståndsforskning.

Prövning av ny teknik

Vi delar inte utredarens förslag om att krav på prövning av ny teknik kan tas bort. Vi vill framhålla att prövningen av ny teknik är viktig, inte bara ur djurvälståndsperspektivet utan även för lantbrukarna då det kan bli kostsamt om ny teknik förs in, som på grund av att den inte har prövats visar sig olämplig och i värsta fall behöver bytas ut helt.

Virtuella stängsel

Vi delar inte utredarens förslag om att virtuella stängsel kan införas nu. Vi anser att det saknas underlag för sådant beslut. De studier som gjorts visar att det är stora skillnader på individnivå bland djuren då det gäller inläring. Vi anser därför att ytterligare forskning behövs och vi delar de synpunkter som Jordbruksverket med flera har fört fram i den här frågan. Vi anser också att man särskilt bör titta på vad som krävs för att virtuella stängsel ska kunna uppfylla animaliedirektivets krav om att tamdjur ska skyddas mot

rovdjursangrepp. Virtuella stängsel skyddar inte alls mot sådana, utan måste kompletteras med andra åtgärder.

Stärk djurägarnas ställning i livsmedelskedjan

Vi delar uppfattningen att mer av "matkronan" måste gå till primärproducenterna. Det är också viktigt att primärproducenterna skyddas mot att produkter producerade i tredje land utan likvärdiga djurvälståndskrav kommer in på EU-marknaden, och även från produkter som kommer in i vårt land från medlemsstater inom EU som inte har implementerat djurskyddsdirektiven.

Kartläggning av konsumentvilja och möjligheter med märkning

Vi vill framhålla att det är viktigt med konsumentforskning som siktar in sig på vad som krävs för att konsumenterna ska kunna göra medvetna val. Sådan har till exempel bedrivits i Australien.

Vad det gäller djurvälståndsmärkning så beror effekten av en sådan naturligtvis på dess innehåll. Vi avfärdar därför inte tanken att en djurvälståndsmärkning kan bidra till ökade möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val och även att producenter förbättrar välfärden för sina djur.

EU-kommissionen avser att lägga fram förslag på djurvälståndsmärkning och det är viktigt att Sverige är aktivt i denna fråga och att regeringen utvecklar samråd med olika parter för att mejsla fram bra förslag på området.

En nationell organisation eller plattform för att stötta och driva branschens exportsatsningar

Vi delar uppfattningen att det behövs satsningar för att stötta och driva branschens exportsatsningar. Det kan ske genom en ny nationell organisation eller plattform, men vi vill även framhålla att existerande organisationer och plattformar bör användas bättre då det gäller export av livsmedel.

Övrigt som vi vill föra fram med anledning av vårt remissyttrande

Matlandet Sverige

Vi har vid flera tillfällen, till exempel i dialoggruppen för livsmedelsstrategin och i denna utredning, fört fram att det saknas en sammanhållen berättelse om Matlandet Sverige. Varor och produkter säljer sig inte av sig själva. Varför ska vi köpa svenskt i Sverige och varför ska aktörer på exportmarknaden vara intresserade av varor och produkter från Sverige? Vad är Sveriges unika "selling point"? Inom det här området är det mesta gjort och vi anser att regeringen bör ta initiativ till att utveckla konceptet Matlandet Sverige. Inom konceptet Matlandet bör naturligtvis även växtbaserad produktion ingå och framöver även cellbaseradproduktion, som är områden som Sverige har stor potential att växa inom, även på exportmarknaden.

Vi kan ta ett exempel. I Kina marknadsför Danmark produkter genom att säga att de har högre djurvälstånd och mindre antibiotikaanvändning än EU-snittet. Vi har sett broschyrer där EU står i en kolumn och Danmark i en annan.

Inom ramen för konceptutvecklingen bör man också identifiera vilka som kan bidra med att marknadsföra svenska produkter. Om vi går till Kina igen hör vi ofta när vi är där att hållbarhetschefen för IKEA marknadsför svenska produkter. Vi hör inte att Sverige gör det, utan i våra kontakter med tjänstemän i det kinesiska Regeringskansliet får vi till exempel veta att Danmark representeras av den kungliga familjen, statsministern osv. Det vi har sett från Sverige är en bild på en tidigare avdelningschef på Jordbruksverket. Det är en viss obalans. Förmodligen skulle Jan-Ove Waldner vara perfekt till att sälja in svenska varor i Kina, för att ta ett exempel.

Det är även viktigt att ambassaderna bättre engageras i att marknadsföra Matlandet Sverige. Här tycks det variera mycket, vi ser till exempel en ambassadör som serverar svensk sill till en fd president i USA och diskuterar svensk matproduktion för att nämna något som sticker ut. Ambassaderna bör åläggas att redovisa program för hur de kommer att arbeta med att marknadsföra svensk mat. Resurser bör finnas för detta.

Utbildning

Vidareutbildningsmöjligheter inom primärproduktionsledet är avgörande för såväl djurvälferden som för konkurrenskraften, inte minst för att attrahera en ny generation. Regeringen bör se över möjligheterna att stödja sådana möjligheter ytterligare.

Vi vill också föra fram att det är viktigt att regeringen stärker utbildning om livsmedelsproduktion och djurvälferd i grund- och gymnasieskolan. Idag lyser detta i allt väsentligt med sin frånvaro i utbildningsplanerna, vilket är olyckligt.

Rådgivning

Vi vet att rådgivning är viktigt för primärproducenterna. Det är omöjligt för dem att på egen hand hålla sig löpande åtgärder. Därför bör regeringen satsa på ökade möjligheter till rådgivning, inte minst spridning av goda exempel.

Djuretiskt råd

I en del länder har man djuretiska råd, direkt under departementet. Råden aktualiserar frågor som är angelägna ur djuretiskt perspektiv och bidrar till en sammanhållen utveckling på djurskyddsområdet. Vi anser att regeringen bör tillsätta ett sådant råd. Rådet skulle även bidra till hållbar utveckling då det gäller lönsamhet för primärproducenter.

Råd med lokala primärproducenter

Vi hör ofta från primärproducenter att de inte ser effekter av t ex livsmedelsstrategin på gårdsnivå och att de inte heller känner att de har någon röst. Landsbygdsministern bör överväga att tillsätta ett dialogråd och bjuda in ett antal producenter från olika djurslag och med varierad storlek, till att delta i rådet. Rådet skulle träffas några gånger per år under mandatperioden och kunna bidra med direkta inspel över tid till landsbygdsministern.

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters.

Roger Pettersson
Generalsekreterare

Amanda Dahlberg
Animal Welfare Advisor – Food Systems